

Jõulukiri

2013

SELVER

SUUR SELVERI
JÕULUMÄNG

HÜVA NÕU
KINGITUSTE
PAKKIMISEKS

PARIMAD
RETSEPTID
VAHVAKS
JÕULUPEOKS

Perepühad

Age Oksa ja
Toomas Eduri
jõulud kodumaal

TRENDISPIKKER

**EESTLASTE
JÕULUD LAIAS
MAAILMAS**

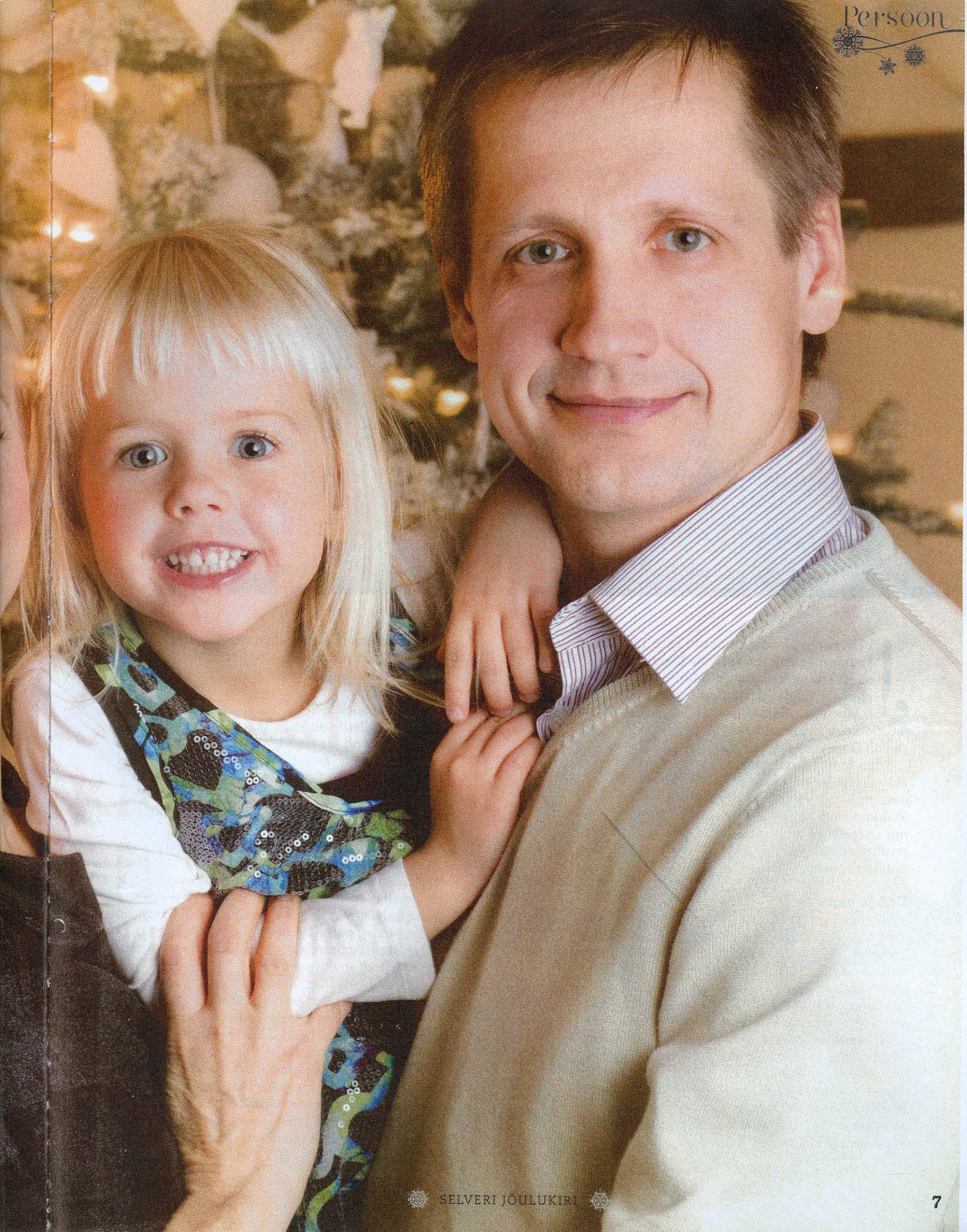

Eesti rahvusballeti vedajatel Toomas Eduril ja Age Oksal on käsil ülitihed tööperiood. Lisaks muudele lavastustele tuuakse jõuluajaks lavalaudadele traditsiooniline jõuluballett Pähklipureja.

TEKST: TIIT EFERT FOTOD: RENEE ALTROV JA ERAKOGU

Kogu ehu balletite

Juba esimesel advendiõhtul viib Tšaikovski kaunis muusika vaataja koos Klara, maiustuste, Hiirekuninga, mängusõdurite, lendavate kokkade, hiiglasliku jõulupuu, jõuluõhtu ja tantsuga võlumaailma. Seda lugu esitatakse kogu maailma balletilavadel ja seda saadab aastast aastasse tohutu publikumenu.

Edur toob tabava võrdluse, et teater on abstraktses mõistes jõuluvana. Teater aitab oma miljööga luua jõulumeeolu, tekitada jõuluootust ja pakkuda külalistajatele palju rõõmu. „See annab tohutult energiat, kui näed, millist positiivset emotsiooni teatri võlumaailm suudab publikule tuua.”

Uut ja vana

„Võib öelda, et jõuludeks saab esimene pool hooajast valmis,” räägib Edur. Praegu on kavas kümnekond etendust, millest Pjotr Tšaikovski ilma kuulul „Luikede järv” on lavalaudadel käinud juba 11 aastat.

Igal aastal lisanduvad repertuaari uued lavastused ja erandiks pole ka käimasolev hooaeg.

Novembri keskel esietendus balletiõhtu *Symbiont(s)*. *Petruška*. „*Symbiont(s)* lavastaja Wayne McGregor on maailma üks kuumemaid tänapäevaseid lavastajaid ja üks tema teostest jõudis ka meie lavale,” rõõmustab Edur. Samuti on tal hea meel, et Stravinski *Petruška* koreograafina-lavastajana on Estonias taas Mai Murdmaa.

Kokkuvõttes on balleti seis Estonias hea, sest saalid on rahvast täis. „Näiteks enamik Pähklipureja etendustest on ammu välja müüdnud,” lisab Edur.

Rahvusballeti helgemat tulevikku ennustab ka Tallinna Balletikooli käekäik. „Selle aasta vastuvõtu konkurs oli üle aegade suurim,” ütleb Age Oks. „Just tüdrukute arvult. Poistega on kahjuks veel pisut keerulisem. Tahaks, et suhtumine muutuks.” Eesti rahvusballett teeb balletikooliga head koostööd ja Oksa sõnul on lootust, et lähiaastatel lõpetab palju andekaid noori.

Elukutsena soovib Edur tantsijaametit väga. „See on väga eriline amet, mis on küll füüsiliselt raske, aga äärmiselt nauditav. Tasemel tantsijatele on maailm avatud nagu sportlastelegi.” Ja ega siin kohapealgi viga pole. Õhkkond meie kollektiivis on suurepärase, palgatase on tunduvalt tõusnud ja ka mitmekesine repertuaar on teinud selle truppi rahvusvaheliselt atraktiivsemaks.

Balletitantsija ameti miinus on see, et karjäär pole väga pikk. See kestab ligikaudu 20 aastat ja siis tuleb eluga edasi minna. Eduril on selle probleemi vastu rohtu idee näol, et käivitada tulevikus ümberõppe programm.

Tööhooaeg kestab balletis augustist juunini ja siis armu ei ole. Elukutsega käib kaasas pidev enesedistsipliin. Suvel saab küll ligi kaheks kuuks etendustest vabaks, aga tantsijad peavad ennast ikkagi mingil määral vormis hoidma. Age

Oksa sõnul nemad oma karjääri viimase kümne aasta jooksul rohkem kui kaheks nädalaks treeningust ei loobunud. Tippvormi säilitamiseks oli kergem mitte pikki puhkuseid endale lubada.

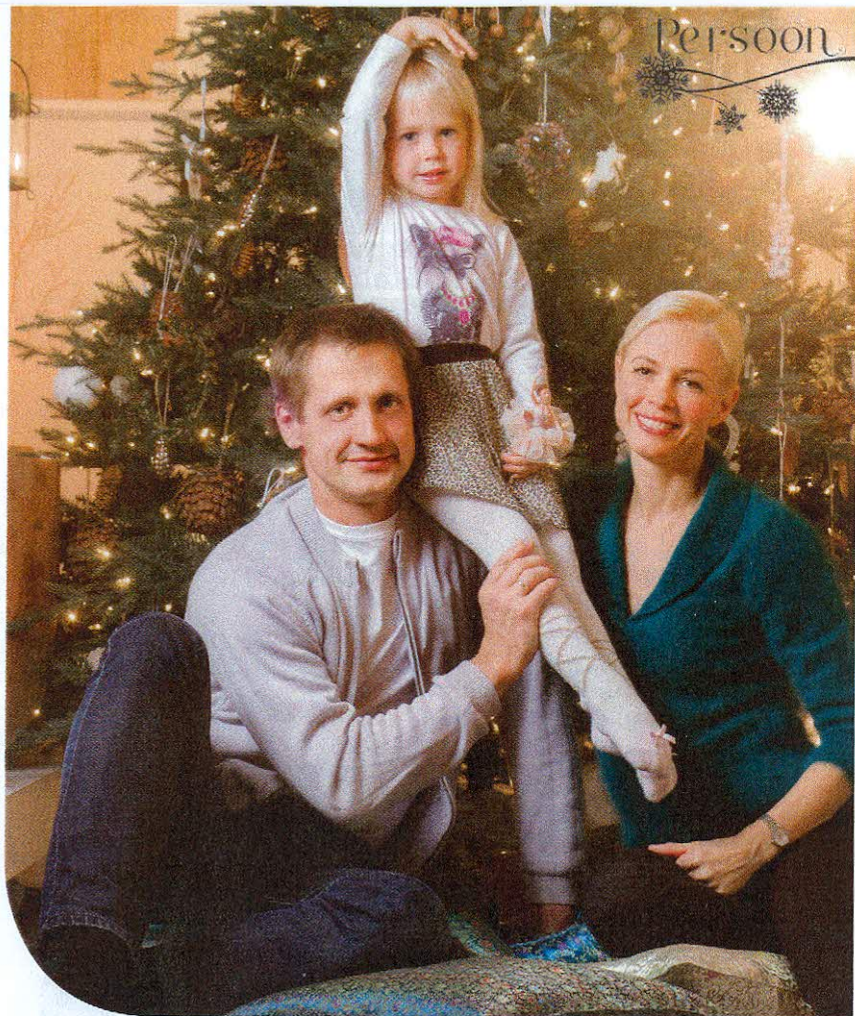
Jõulud siin ja seal

Aktiivsete tantsijatena oli jõuludel Eduri ja Oksa jaoks väiksem tähendus. Mõnel aastal ei toodud jõulupuudki tupp. Jõuluõhtu 25. detsembril on olnud kogu aeg vaba, aga 24. ja 26. detsembril on tulnud olla laval, mis tähendab, et ei saa ennast täiesti vabaks lasta. „Peab jälgima, mida sööd ja jood,“ räägib Edur. Võõrsil olles külastati jõulude ajal sõpru, vahel harva käidi ka kodumaal omastel külas.

Inglaste jõuluroogadest meenuvad paarile täidetud kalkun, Brüsseli kapsad, kaste, Yorkshire'i puding ja ahjukartul, mille kõrvale pakutakse šerrit. See on klassikaline inglaste jõulusöök, mida tehakse ise, aga enamjaolt süüakse külas. „Ise küpsetasime endale parti või hane,“ räägib Age Oks. Veel meenub inglaste traditsiooniline jõulupirukas *mince pie* ja rikkalik jõulukook brändikastmega.

Kuigi ta kiidab, et londonlased kaunistavad oma linna äärmiselt kenasti, tundsid nad jõuluajal puudust lumest, verivorstist, seapraest ja hapukapsast. Ning loomulikult tunti kogu aeg puudust mustast leivast. Paar hoidis sügavkülmas musta leiva varusid, mida Eestimaal käies täiendati.

Tänapäeval on neil meelepärane kodumaal käepärast ning äratulekut ja tantsijakarjääri lõpetamist pole kahetsetud. „Minule polnud otsuse langetami-

**Eestimaa loodus, lumi, lumelinnad,
jõuluaegne vanalinn, päikeselised
talveilmad ja sinne rahu istub meile.**

ne raske, aga ma mõistan ka neid, kellel pole kerge selleni jõuda," mainib Oks. Loomulikult oli neil võimalus ka võõrsile jääda, aga samal ajal kuulutati Eestis välja konkurss balletijuhi kohale ja Toomas otsustas kandideerida. Tegelikult oli endale ammu selgeks tehtud, et tulevik on kodumaal.

„Naudime siinset talveelu, millest eemal olles puudust tundsiime,” ütlevad nad ühest suust. „Eestimaa loodus, lumi, lumelinnad, jõuluaegne vanalinn, päikeselised talveilmad ja sinne rahu istub meile.”

Vahel igatsetakse ka Londonit ja sealseid tutvavaid, aga teatrihooajal pole neid aega külastada ja su-

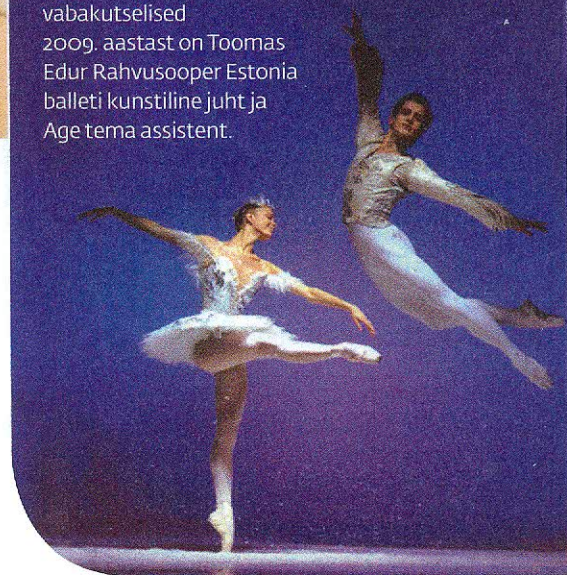

KARJÄÄR

Veerand sajandit tagasi Tallinna Balletikooli lõpetanud Edur ja Oks suundusid kaks aastat hiljem Londonisse Inglise Rahvusliku Balleti esisolistideks. Sellest ajast alates on ballett olnud peaaegu kogu nende elu. Nad tantsisid maailma lavalaudadel 20 aastat ja tulid siis Eestisse.

2010 sündis tütar Elizabeth, kes on oma nime saanud mingil määral Suurbritannia kuninganna Elizabeth II järgi. Kuninganna andis paarile ka kuningliku tiitli ja nimetas nad Briti Impeeriumi Ordu komandörideks.

1980–1988 Tallinna Balletikool
1988–1990 Estonia balletitrupi esisolistid
1990–1996 Inglise Rahvusliku Balleti esisolistid
1996–1997 Birminghami Kuningliku Balleti esisolistid
1997–1998 vabakutselised
1998–2009 Inglise Rahvusliku Balleti esisolistid ja vabakutselised
2009. aastast on Toomas Edur Rahvusooper Estonia balleti kunstiline juht ja Age tema assistent.

vel ei raatsita Eestist lahkuda. „Ühel päeval võtame kindlasti selle reisi ette, kui tütar on juba suurem. Tahame talle näidata, kus me elasime ja millega me seal tegelesime,” ütleb Age Oks.

20 aastat on piisavalt pikk aeg, et võõrast toidukultuurist midagi külge jääks, kuid Age Oksa sõnul on meie kaubandus viimasel ajal kiiresti arenenud. Paljud tooted nagu brokoli, pastinaak, avokaado ja mango on meil ammu müügil. Ja peenikesed rohelised oad, mida Inglismaal väga palju süüakse, on nüüd lõpuks ka siia jõudnud.

Eestimaal veedetakse jõulud nende lähedastega, kes alles on – Age venna juures Pärnumaal ja Toomase isa juures Keilas. Age sõnul on jõuluaeg selleks, et jagada seda kaunist aega pere ja sõprade keskel, mis peakski olema puhkus ja rahu kõigile. Ema sõnul ei olnud tütar kohe jõuluvana sõber, aga nüüd juba ootab ja pärast esimest adventi hakkavad teda külastama ka päkapikud. Eesootavad jõuluüritused, mida lastele organiseeritakse, annavad võimaluse ka ise lapsemeelsemaks muutuda. Kindlasti saab jälle ja jälle „Pähklipurejat” vaadata.

